

UNIE PRO ŘEKU MORAVU

UNION FOR THE MORAVA RIVER

občanské sdružení se sídlem: Hrubá Voda 10, 783 61 Hlubočky, info@uprm.cz, www.uprm.cz

Kontaktní adresa:

Mgr. Michal Krejčí
Unie pro řeku Moravu, Olomouc
Hrubá Voda 10, 783 61 Hlubočky
tel.: 585 204 495, mobil: 731 058 206
skype: unie.pro.reku.moravu.olomouc
hruba.voda@centrum.cz; www.uprm.cz

V Hrubé Vodě dne 22. září 2009

Adresát:

Městský úřad Zábřeh

Ing. Tomáš Černý

Odbor správní, Oddělení životního prostředí

Masarykovo náměstí č. 6

789 01 Zábřeh

Věc: MVE Lesnice na řece Moravě – vyjádření k plánovanému zásahu do VKP

Vážení,

na základě ústního jednání ze dne 15. 9. 2009 na MěÚ Zábřeh, prostudování dostupných podkladů a místní i odborné znalosti Vám zasíláme následující vyjádření k záměru zřízení jezu a MVE Lesnice na řece Moravě, jakož i obtokového koryta a dalších souvisejících staveb a úprav, jež představují zásah do významného krajinného prvku (VKP) – vodního toku Moravy a její údolní nivy.

A) Zákon o ochraně přírody a krajiny (ZOPK) praví, že: „*Významné krajinné prvky jsou chráněny před poškozováním a ničením. Využívají se pouze tak, aby nebyla narušena jejich obnova a nedošlo k ohrožení nebo oslabení jejich stabilizační funkce*“.

Unie pro řeku Moravu (UPRM) je názoru, že záměr na vybudování nového jezu a MVE na řece Moravě u Lesnice, a to i po doplnění záměru o návrh obtokového koryta dle studie od firmy Šindlar s.r.o., je v rozporu s citovaným ustanovením zákona.

Za prvé je dle citovaného zákona zapotřebí **VKP chránit před poškozováním a ničením**. Výstavba nového jezu, který přehradí řeku, vytvoří na ní migrační bariéru, zcela změní její přirozené stanovištní prostředí v nadjezí (proudící tok na rozhraní parmového a lipanového pásma) na stanoviště umělé a zde nepatřičné, takovým poškozováním a ničením zcela jistě je! K výčtu uvedených negativních vlivů je nutné přičíst i vliv základní, který destabilizuje VKP jako celek, a tím je zásadní omezení až vyloučení přirozených fluvialních procesů na toku

Moravy. Přitom možnost působení těchto říčních procesů (především transport vody, sedimentů a energie, jež mají vliv na korytotvorný vývoj toku a nivy) do značné míry určuje vlastní ekologicko – stabilizační funkci vodního toku a také jeho nivy. Případnou realizaci jezu a MVE by totiž nebyly „zmrazeny“ přirozené fluvialní procesy pouze v úseku vytvořeného jezového vzduť, kde by ustala jakákoliv přirozená korytotvorná činnost řeky (vyjma zanášení nadjezí), ale do budoucna by byl zásadně ovlivněn i níže položený úsek vodního toku a to v délce mnoha set metrů. V takto dlouhém a významném úseku by totiž byly z důvodu existence stavby jezu a provozu MVE, a to po dobu jejich životnosti, znemožněny všechny přirozené fluvialní procesy vodního toku vedoucí ke zvyšování nivelety dna dnes nevhodně zahloubeného toku, jakož i všechna případná revitalizační opatření, která by tento ekologicky nevyhovující stav chtěla napravit. Uskutečněním záměru by tak byl negativně ovlivněn úsek řeky Moravy a přilehlé nivy v délce několika kilometrů, což je dle soudu UPRM dle platného právního stavu zcela nepřijatelné.

Za druhé citovaný zákon uvádí, že **VKP je možné využívat pouze tak, aby nebyla narušena jejich obnova a nedošlo k ohrožení nebo oslabení jejich stabilizační funkce.** VKP jsou ekologicky hodnotnými částmi krajiny, které utváří její typický vzhled a přispívají k udržení její stability (viz § 3 odst. 1 písm. b. ZOPK). V případě vodních toků jako VKP jde pak o vytváření říční krajiny, jejíž stabilita je opět úzce spojena s mírou možné působnosti přirozených fluvialních procesů, které formují vlastní řeku i její údolní nivu. Výstavba vodního díla, které zásadním negativním způsobem ovlivní a přemění vodní tok v délce mnoha set metrů až několika kilometrů, přípustným využitím VKP jistě není. A to proto, že v takto dlouhém úseku řeky Moravy by spoutáním fluvialních procesů došlo k výraznému oslabení stabilizační funkce VKP.

Pozn.: Záměr na výstavbu jezu a MVE na řece Moravě u Lesnice byl v průběhu jeho projednávání doplněn o návrh obtokového koryta, jehož účelem je za 1) zajištění migrační prostupnosti toku a za 2) náhrada přirozených biotopů pro zvláště chráněné živočichy. K těmto funkcím navrhovaného obtoku se ještě vrátíme (viz části stanoviska pod písm. B a C), nyní však považujeme za důležité upozornit na to, že z hlediska zajištění ekologicko – stabilizační funkce dotčeného VKP, tedy především vodního toku – řeky Moravy, nemůže navrhované obtokové koryto, jakkoliv revitalizačně je pojato, v úplnosti nahradit či převzít funkci řeky Moravy, jako VKP jež vytváří říční krajinu a přispívá k udržení její stability. Říční krajina je založena na ekologických vztazích mezi řekou a její nivou, a k tomu, aby tyto vztahy a interakce mohly fungovat a přirozeně působit je zapotřebí, aby vodnímu toku byly ponechány říční procesy. Stavba vodního díla - jezu a MVE - jde zcela proti těmto přirozeným procesům, které svou existencí spoutává, přičemž náhradní obtokové koryto je ze své podstaty nemůže převzít, a proto v tomto směru jako plnohodnotné kompenzační opatření nutně selhává.

B) Předložený záměr na výstavbu nového jezu a MVE na řece Moravě, včetně souvisejících staveb a opatření, není ve své důležité části náležitým způsobem dopracován a není jisté zda naznačované řešení bude uskutečnitelné. Jedná se konkrétně o návrh úpravy podélného sklonu stávajícího koryta Moravy nad silničním mostem Zábřeh – Lesnice. Přitom tato část záměru je z hlediska dotčení ochrany a využití VKP - řeky Moravy - poměrně významná, neboť jejím smyslem je alespoň částečně eliminovat negativní vliv horního úseku nově vytvořeného jezového vzduť na přirozené proudění (respektive stanoviště) vodního toku. V dodatku studie projektových parametrů (Šindlar s.r.o. 07/2009) popsané ideje návrhu nejsou technicky a projekčně podloženy (chybí zaměření koryta a vlastní výkresy navrhovaných objektů či úprav dna – situace, podélné a příčné řezy), zejména však není

vůbec jisté, že správce toku takto navržený způsob vyzdvižení nivelety dna bude akceptovat. Z tohoto důvodu není možné dle názoru UPRM, aby orgán ochrany přírody k takto navrhovanému způsobu řešení přihlížel, protože nejsou dostatečné záruky, že toto bude moci být realizováno. Bez projektového zpracování, alespoň na úrovni studie projektových parametrů (s patřičnými technickými výkresy), rovněž nelze odpovědně posoudit (například formou biologického hodnocení) smysluplnost a účinnost navrhovaného řešení, protože není známa jeho konečná podoba.

C) Studie projektových parametrů zpracovaná firmou Šindlar s.r.o. ve svém dodatku z 7/2009 nadále trvá na zajištění dynamiky (rozkolísanosti) průtokových poměrů v obtokovém korytu, kterou označuje za nezbytnou podmínku pro zachování technické stability obtokového koryta a zajištění dynamiky stanovišť na vodu vázaných rostlin a živočichů. Dle jejího návrhu na přerozdělení průtoků mezi Moravou a obtokem (viz tabulku níže) by tak obtokovým korytem **nebylo zajištěno převádění minimálního zůstatkového průtoku (MZP)** kolem nově vybudovaného jezu a části jim vytvořeného vzdutí.

Příloha č. 16.7. Přerozdělení průtoků mezi Moravou a obtokovým korytem

	Q _a	Q ₃₀	Q ₆₀	Q ₉₀	Q ₁₂₀	Q ₁₅₀	Q ₁₈₀	Q ₂₁₀	Q ₂₄₀	Q ₂₇₀
tok Morava - stávající stav	11,9	25,1	18,2	14,6	12,2	10,4	8,94	7,74	6,69	5,72
obtokové koryto - návrh	2,90	6,12	4,44	3,56	2,97	2,53	2,18	1,89	1,63	1,39
tok Morava - návrh	9,00	18,98	13,76	11,04	9,23	7,87	6,76	5,85	5,06	4,33

	Q ₃₀₀	Q ₃₃₀	Q ₃₅₅	Q ₃₆₄	Q ₁	Q ₂
tok Morava - stávající stav	4,81	3,87	2,84	2,11	69,5	97,5
obtokové koryto - návrh	1,17	0,94	0,69	0,51	16,94	23,76
tok Morava - návrh	3,64	2,93	2,15	1,60	52,56	73,74

Přitom v této věci spočívá jádro připomínky UPRM, které je obsaženo v jejím stanovisku ze dne 10. 4. 2009. UPRM v žádném případě nepožadovala „zachovat konstantní přítok do obtokového koryta“ jak nesprávně uvádí dodatek studie fa Šindlar z 07/2009. UPRM požaduje, aby (v případě realizace záměru, proti němuž se však rozhodně staví) nově vytvořené obtokové koryto převzalo co největší podíl ekologických funkcí původního toku – řeky Moravy, který bude vybudováním vodního díla tzv. „zkanalizován“. Z tohoto důvodu je nutné, aby obtokovým korytem byl převáděn MZP, jehož hodnota nepoklesne pod úroveň $Q_{355} - 2,84 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$ (tedy za předpokladu, že přítok v Moravě k zájmové lokalitě nebude nižší). Při splnění této podmínky budou v nově vytvořeném obtokovém korytu v max. možné míře zachovány základní ekologické funkce vodního toku, tak jak to předpokládá účel MZP. Domníváme se, že tento aspekt je při posuzování záměru na ovlivnění VKP a jeho ekologicko-stabilizační funkce stěžejní. V tomto dále odkazujeme na své výše uvedené stanovisko. UPRM si pochopitelně uvědomuje význam zajištění přirozené průtokové dynamiky v obtokovém korytu a pokládá ji rovněž (tak jak fa Šindlar s.r.o.) za nezbytnou. Tato rozkolísanost průtokových poměrů by ovšem měla být v obtokovém korytu zajišťována od hodnoty $2,84 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$, již je nutno chápat jako minimální a nepodkročitelnou (proto by ji měl zajišťovat volný nátok, jež by nebylo možné jakkoliv hradit a minimální průtok omezovat). Nezbytnou rozkolísanost průtokového režimu a výšky hladiny v obtoku lze pak dosáhnout zajištěním postupného zvyšování průtoků v obtoku nad hodnotu MZP. Navyšování průtoků v obtoku nad hodnotu MZP může být dosaženo pomocí hraditelného technického objektu a prováděnou manipulací.

Z výše uvedeného vyplývá, že parametry obtokového koryta (šířka, hloubka, spád) měly být nastaveny tak, aby zajištění přirozené dynamiky průtokového režimu v něm vycházelo od

hodnoty MZP na úrovni $2,84 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$, jako průtoku skutečně minimálního (nikoli tedy $0,69 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$ – viz tab. výše), jež bude dále dynamicky zvyšován a snižován, avšak (při dostatečném přítoku) nikdy nepodkročen.

Na základě výše uvedeného vyzývá Unie pro řeku Moravu příslušný orgán ochrany přírody a krajiny, aby ve svém závazném stanovisku k zásahu do VKP vyslovil **nesouhlas** s realizací záměru výstavby jezu a MVE Lesnice na řece Moravě. Připomínáme, že předkládaný záměr není řádně projektově dopracován, není odsouhlasen všemi zainteresovanými subjekty (např. správcem toku) a není tudíž jasné, že bude moci být realizován v podobě, která je žadatelem správnímu orgánu sugerována. Podotýkáme, že na záměr ve stávající podobě není zpracováno relevantní biologické hodnocení, jež by vyhodnocovalo jeho vliv na VKP, a že předložené biologické hodnocení, které posuzovalo záměr v původní podobě, je pochybné a povrchní úrovně, na což bylo upozorněno i příslušnými odbornými specialisty (viz stanovisko Doc. RNDr. Bohumíra Lojkáskaa, CSc. z 11/2008). Dle názoru Unie pro řeku Moravu není dle zákona o ochraně přírody a krajiny přípustné realizovat nové vzdouvací stavby (jezy) na vodních tocích – řekách parmového a lipanového rybího pásma, jejichž jediným účelem je využití obnovitelné vodní energie, a které přitom poškozují vodní tok jako VKP a ohrožují či oslabují jeho stabilizační funkci.

S pozdravem „Řeka je více, než voda“.

UNIE PRO ŘEKU MORAVU
UNION FOR THE MORAVA RIVER

Sídlo: Hrubá Voda 10, 783 61 Hhbočky
IČO: 60552417, DIČ: CZ 60552417
Česká spořitelna a.s., č.ú.13453383190800
www.uprm.cz, info@uprm.cz, 585 204 495

.....
Mgr. Michal Krejčí
předseda Rady mluvčích
Unie pro řeku Moravu

Na vědomí obdrží (prostřednictvím e-maiu):

- Ekozdroje Morava, ???
- Šindlar s.r.o., stst@shindlar.cz
- Krajský úřad Olomouckého kraje, m.kudynova@kr-olomoucky.cz
- Správa CHKO LP, ondrej.dockal@nature.cz
- AOPK ČR, jan.koutny@nature.cz
- Český rybářský svaz, daniel.gebauer@rybsvaz-ms.cz
- Městský úřad Zábřeh, tomas.cerny@muzabreh.cz, pavel.knapek@muzabreh.cz